

Kwaliteitsteam Hoeksche Waard

JAARPROGRAMMA 2013

19-3-2013

VOORWOORD

Voor u ligt het Jaarprogramma van het kwaliteitsteam van de Hoeksche Waard. Het is onder mijn verantwoordelijkheid opgesteld na gesprekken die zijn gevoerd met deelnemers aan het maatschappelijke veld, ambtenaren en bestuurders.

In het jaarprogramma is een selectie gemaakt van projecten waarover in 2013 geadviseerd wordt. Het advies wordt uitgebracht aan het Portefeuillehouders Overleg Ruimte. Wethouder Johan van Driel van de gemeente Korendijk is mijn aanspreekpunt hiervoor.

Ik hoop dat u hiermee instemt en dat we hiermee een inspirerend jaar tegemoet gaan. Ik hoop ook dat het voor een ieder een impuls zal zijn om in tijden van economische tegenslag wegen te vinden om de ruimtelijke kwaliteit van de Hoeksche Waard te blijven koesteren. Dan blijft dat goed bewaard, ook voor betere tijden.

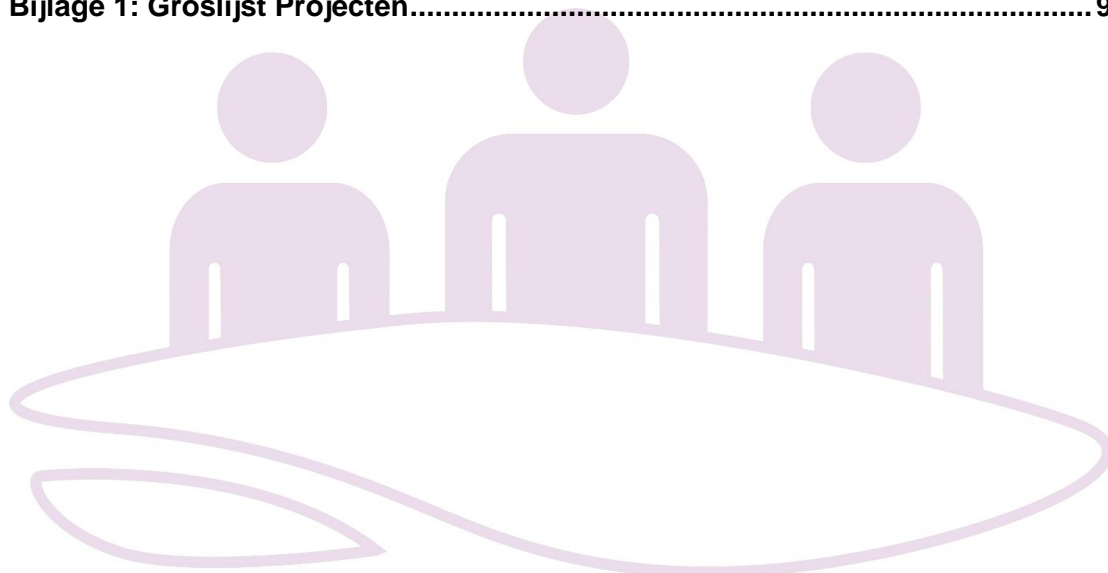
Miranda Reitsma,

Hoeksche Waardse adviseur ruimtelijke kwaliteit

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	2
INHOUDSOPGAVE	3
1. DE STRUCTUURVISIE ALS VERTREKPUNT	4
2. HET KWALITEITSTEAM	5
2.1 VERANDERENDE ROLLEN	5
2.2 DE SAMENSTELLING	5
3. VAN VISIE NAAR UITVOERING	6
3.1 PROGRAMMA 2013	6
Bijlage 1: Groslijst Projecten	9

1. DE STRUCTUURVISIE ALS VERTREKPUNT

Vanuit Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard (SOHW) werken de vijf gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen samen aan een sterkere Hoeksche Waard, nu én in de toekomst. In 2009 is daarom de **Structuurvisie Hoeksche Waard** vastgesteld met als doel de gelijktijdige versterking van de ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en economische vitaliteit van Nationaal landschap Hoeksche Waard.

In de Structuurvisie is een drietal landschappelijk waardevolle kernkwaliteiten benoemd. Het bijzondere Hoeksche Waardse **polderpatroon** zegt veel over de periode van inpoldering. Veel binnendijken zijn nog intact en beplant met bomen en struikgewas. Zij zijn de beeld dragers van het landschap, waarbij het **reliëf van kreken en dijken** een belevingsdimensie toevoegt. Het **open landschap** biedt ruimte voor vergezichten over de polders en het omliggende water.

De kernkwaliteiten zijn in de Structuurvisie geconcretiseerd door een **zevental kwaliteitskaders** dat de ijkpunten vormen voor de uitwerking en de toetsing van ruimtelijke plannen.

- De Hoeksche Waard is één en ondeelbaar;
- De regio kiest voor duurzame ontwikkeling;
- Er wordt primair gebouwd voor de eigen woon- en werkbehoeften van de regio, maar een bovenregionale opgave wordt niet uitgesloten als die bijdraagt aan de kwaliteit van het nationaal landschap;
- Uitgangspunt is de versterking van de leefbaarheid, economische vitaliteit en de ruimtelijke kwaliteit van de regio;
- De kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap zijn leidend voor ruimtelijke ontwikkeling;
- Goede infrastructuur is een voorwaarde voor de ruimtelijke ontwikkeling;
- Maatwerk is nodig bij de inpassing van nieuwe ontwikkelingen, daarvoor is de opgestelde kwaliteitszoning leidend.

De **ruimtelijke agenda** in de Structuurvisie is een eerste ruimtelijke vertaling van de vastgestelde kwaliteitskaders. De Hoeksche Waard kiest voor robuuste kreken, groene dijken, duurzame landbouw, leefbare dorpen, vitale economie, integrale ontwikkeling van de Noordrand en Zuidrand aan de Delta en voor een samenhangend wegennet.

De ambities en de kaders vanuit de Structuurvisie zijn geconcretiseerd in het regionaal **Uitvoeringsprogramma 2010 – 2014**, met als uitgangspunt: lokaal wat lokaal kan, regionaal wat regionaal moet. In het plan zijn 'sectorale programma's', 'integrale gebiedsontwikkelingen' en 'montering en kwaliteitsborging' opgenomen. In het spoor van de kwaliteitsborging wordt een **Kwaliteitsteam** aangesteld voor het bevorderen, stimuleren en bewaken van de ruimtelijke kwaliteit zoals die in de Structuurvisie is omschreven.

2. HET KWALITEITSTEAM

Na de vaststelling van het Uitvoeringsprogramma eind 2010 is er een **workshop** georganiseerd om gezamenlijk (bestuurders, ambtenaren en maatschappelijke organisaties) de inhoud van het protocol voor de werkzaamheden van het Kwaliteitsteam te bepalen. Na de vaststelling van het **protocol** in maart 2012 is de wervingsprocedure voor het aantrekken van de kwaliteitsadviseur gestart. Het resultaat daarvan is de benoeming van **Miranda Reitsma** als Hoeksche Waardse adviseur ruimtelijke kwaliteit per 1 januari 2013.

De opdracht aan de kwaliteitsadviseur luidt:

- bevordert, stimuleert en bewaakt de ruimtelijke kwaliteit;
- adviseert op interactieve wijze bij projecten en bevordert de kwaliteit van plannen;
- betreft het maatschappelijke middenveld bij het opstellen van de adviezen;
- draagt zorg voor het opstellen van eindadviezen aan het Pfo Ruimte;
- heeft een signalerende functie als het gaat om nieuwe ontwikkelingen;
- stelt het jaarprogramma op en adviseert hierover aan het Pfo Ruimte.

In dit **Jaarprogramma** worden deze opdrachten uitgewerkt. De eerste taak is het samenstellen van het Kwaliteitsteam. Op basis daarvan kan de begeleiding van het uitvoeringprogramma van de Structuurvisie plaatsvinden. Daarnaast wordt in dit jaarprogramma aandacht geschonken aan **impulsen** naar lokale projecten en kennisontwikkeling van de ambtelijke organisaties.

2.1 VERANDERENDE ROLLEN

In de nieuwe **Omgevingswet** van het Rijk verschuift de rol van de overheid van toelatingsplanologie naar uitnodigingsplanologie. Daarmee wordt de rol van lokale en regionale initiatiefnemers sterker en worden nieuwe, ruimtelijke ontwikkelingen minder onderwerp van overheidstoetsing en meer van een **waardendebat**, waarvoor de overheid de kaders aanreikt. In deze context biedt de Structuurvisie de kaders voor het waardendebat over ruimtelijke kwaliteit dat in het Kwaliteitsteam gevoerd wordt en waarover advies aan het bestuur wordt uitgebracht.

2.2 DE SAMENSTELLING

De maatschappelijke organisaties in de Hoeksche Waard beschikken over een grote mate van **gebiedskennis**, die in de advisering meerwaarde kan hebben. De samenstelling van deskundigen uit het maatschappelijk veld in het Kwaliteitsteam zal een reflectie zijn van het onderwerp, waarover het bestuur wordt geadviseerd. Het kent daarmee per onderwerp ook een andere samenstelling. Het kwaliteitsteam in zijn geheel zal daarmee een '**deskundigenpool**' zijn, waaruit per advies geput wordt. De kwaliteitsadviseur heeft hierin de leiding.

Onafhankelijkheid en transparantie bij deelname in het kwaliteitsteam staat voorop. Van belang is dat de waardediscussies in het Kwaliteitsteam op basis van deskundigheid worden gevoerd, niet op basis van belangenvertegenwoordiging. Leden die adviseren over een bepaald project, kunnen dan ook niet als belanghebbende participeren in hetzelfde project. Daarmee worden tegenstrijdige belangen en dubbele petten voorkomen.

3. VAN VISIE NAAR UITVOERING

De Structuurvisie wordt tot **uitvoering** gebracht. Een advies heeft alleen zin als het op het juiste moment van de planontwikkeling wordt uitgebracht. Te denken valt aan grote projecten zoals ontwikkeling van de Noordrand Hoeksche Waard, de Zuidrand van de Delta, de noord –zuidverbindingen en het groenblauwe systeem van kreken in combinatie met natuur ten dienste van de landbouw. In de volgende paragraaf wordt op basis van **prioriteitstelling** een voorstel voor een selectie gemaakt.

De actualiteit leent zich, gezien de te doorlopen proceduredtijd voordat een advies het bestuur van de PFO bereikt, niet goed voor advisering door het kwaliteitsteam – dan heeft het geen effect meer.

Een controversieel onderwerp is de aanleg van **megawindturbines**. De ruimte voor advies hierover lijkt, gezien de stand van zaken van de plaatsing en de afspraken met de provincie, niet groot. Als er ruimte zou komen kan het advies zich richten op een aantal aspecten rond plaatsing van megaturbines dat gewoonlijk onderbelicht blijft, bijvoorbeeld door te kijken wat je met het strategisch inzetten van windturbines zou kunnen bereiken – multifunctionele (energie)landschappen, of nieuwe routes in het landschap gekoppeld aan recreatief medegebruik van de masten.

Impuls naar kleinschaliger, lokale projecten

In het budget is ruimte opgenomen om incidenteel te adviseren over de inzet van deskundigheid bij de ruimtelijke kwaliteit van kleinschalige, concrete projecten met een **voorbeeldfunctie**, of wanneer sprake is van een trend. Te denken valt aan de herinrichting van agrarische erven bij veranderend gebruik, of beleid t.a.v het culturele erfgoed, zoals de molens. Het kwaliteitsteam treedt daartoe in overleg met o.a. het welstandstoezicht en kijkt naar de mogelijkheid van advies bij erfinrichting of instandhouding molens.

Impuls naar ambtelijke organisatie

Vanuit het oogpunt van **duurzame kennisontwikkeling** op het vlak van ruimtelijke kwaliteit is het wenselijk om met het ambtelijke apparaat van de gemeenten te reflecteren over nieuwe ontwikkelingen. Dan kan het gaan om, bijvoorbeeld, een verkenning van woningbouw die inspeelt op de specifieke kwaliteiten van de verschillende dorpen, of profiteert van de bovengenoemde kwaliteiten van het krekensysteem. Dat kan vorm krijgen in gezamenlijke **excursies, workshops of ateliers** die ook dienen als inhoudelijke voeding voor zowel de ambtelijke advisering aan het bestuur hierover als voor het advies van het Kwaliteitsteam.

3.1 PROGRAMMA 2013

Om binnen het beschikbare budget te blijven is het belangrijk om van tevoren vast te stellen om hoeveel adviezen het gaat en tegen welk deel van het budget. In het budget voor dit jaar wordt, naast de **kennismaking** en het opzetten van het jaarprogramma, voorzien in **drie substantiële adviezen**, met de beperkte mogelijkheid van kleine ad hoc adviezen (zie factsheets). Daarnaast kan er advisering plaatsvinden met financiering van andere beleidprogramma's of stakeholders. Vanuit het oogpunt van beschikbare budget moeten daarom prioriteiten gesteld worden. Criteria voor **prioriteitstelling** zijn:

- de mate waarin een project bijdraagt aan de ambities van de Structuurvisie, dan wel daarmee in strijd is
- de mate van concreetheid van het project
- de mate waarin er sprake is van een inspirerende voorbeeldwerking
- de mate waarin kennisontwikkeling rond ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen bevorderd wordt
- de mate waarin het project controversieel is en het bestuur daarover geadviseerd wenst te worden

Voorgesteld wordt om advies uit te brengen over:

1. Hoekschewaardenmakerij aan de Delta

Daar worden stappen gezet om de Zuidrand als opgave verder uit te werken. Er wordt al langer en in diverse gremia gestudeerd op de Zuidrand in de context van de Zuidelijke Westelijke Delta en in de Haringvliet-alliantie.

Op de korte termijn speelt de mogelijkheid om te participeren in het **'Integrative Planning Design in the Delta'**, een onderzoeksprogramma van de TU-Delft, Erasmus Universiteit, WageningenUR e.a. Partijen rond het Haringvliet 'oefenen' op de concrete opgaven. De ruimtelijke kwaliteit speelt een rol bij de **waardendiscussie** rondom de opgaven en kan dienen als manier om mensen met projecten te verbinden. Voor de **kennisontwikkeling** bij de ambtelijke diensten en het maatschappelijk veld is dit een inspirerende impuls. (april 2013)

2. Het groenblauwe systeem van de krekens is het toekomstig landschappelijk kapitaal van de Hoeksche Waard.

De combinatie van natuur ten dienste van de landbouw versterkt dit concept. Hoe kan voor de toekomst deze kracht het beste ingezet worden? Als recreatief potentieel, als hoogwaardig regionaal woonmilieu of als natuurgebied? Of als alle drie?

In mei 2013 vindt als start van de advisering een symposium plaats over **groene verdienmodellen**. Het advies speelt daarnaast in op Gemeenschappelijk Landbouw Beleid en de daaraan gerelateerde subsidieaanvraag. Binnen dit **nieuwe EU-beleid** zal niet alleen de ontwikkeling van biodiversiteit worden ondergebracht maar ook onderhoud/ontwikkeling van landschappelijke en daaraan gerelateerde recreatieve aspecten (maatregelen m.b.t. maatschappelijk verantwoord ondernemen). Er ligt een grote uitdaging voor de Hoeksche Waard om optimaal gebruik te gaan maken van mogelijkheden binnen dit nieuwe EU-beleid.

3. Herprogrammeringvraagstuk bedrijventerreinen

De uitgifte van het regionale bedrijventerrein komt op dit moment moeizaam tot ontwikkeling. Er dient zich een aantal vragen aan. Hoe moet het terrein zich in ruimtelijk opzicht ontwikkelen om op de lange termijn, ook ander gebruik toe te laten? En moeten bedrijven die in **sociaal-cultureel en economisch** opzicht vervlochten zijn met de dorpen in de Hoeksche Waard verplaatst worden, of moet de eventuele uitbreiding toch ter plekke ruimtelijk goed ingepast worden om de vitale relaties met de gemeenschap te behouden? En zo ja, hoe dan? (2013 najaar)

4. Inspiratiekader voor streekeigen architectuur

Het Masterplan Noordrand pleit voor het stimuleren en institutionaliseren van het debat over **architectonische kwaliteit**. De boerderijen met hun aangebouwde woonhuizen en de dorps- en dijkbebouwing kennen een zeer karakteristieke

streekarchitectuur. In het “quick win” uitvoeringsprogramma van het Masterplan is het opstellen van het inspiratiekader voor streekeigen architectuur dan ook hoog geprioriteerd.

Het doel daarbij is de discussie over kwaliteit en streekeigenheid in de Hoeksche Waard vanzelfsprekend te laten worden. Het **rentmeesterschap** vanuit bediscussieerbare of gedeelde waarden vormt daarbij het uitgangspunt. Het inspiratiekader reikt daar de eerste handvatten voor aan. Najaar 2013

Bijlage 1: Groslijst Projecten

- advies megaturbines
- advies kleine, trendmatige ontwikkelingen
- advies uitwerking masterplan Noordrand
- advies ontwikkeling Stougjesdijk-oost
- advies erfgoed advisering in de Hoeksche Waard
- advies ontwikkeling Suikerunieterrein
- advies toeristisch-recreatieve ontwikkeling in de Hoeksche Waard

